

Vertel talent!

Een gids vol tips.

Bernardon Marie-Sofie, Geyskens Nadesha en MariënJill

Inhoudstafel

01

Keuze van een boek

02

Wie-Wat-Waar methode

03

Digitale prentenboeken

04

Luisterverhalen

05

Tekstloze prentenboeken

06

Richt een verteltafel in

07

Pre-teaching

08

Hardop denkend voorlezen

09

Geef verhalen mee naar huis

10

Meertalig voorleesmoment

Inleiding

Prentenboeken bieden vele kansen om de taalvaardigheid van jonge kinderen te stimuleren. Voorlezen heeft een positieve invloed op de taalontwikkeling van kinderen. Dagelijks voorlezen is belangrijk voor alle leeftijden. Kinderen geraken vertrouwd met boekentaal. Boekentaal verschilt van spreektaal, het is abstracter en beschikt over een rijkere woordenschat en zinsbouw. Voorlezen laat kinderen ook genieten van verhalen en bouwt zo leesplezier op. De moeilijke woordenschat en zinsbouw begrijpen, vraagt om een groot verhaalbegrip (Geenens, 2008).

De school en leerkracht hebben de taak om een krachtige taal-, leef- en leeromgeving te creëren, waarin alle kinderen optimaal worden gestimuleerd om tot leren te komen (Peters, 2021).

Om verhalen en prentenboeken te kunnen begrijpen, heb je verhaalbegrip nodig. Bij verhaalbegrip denken we aan de mate waarin een kleuter de taal van een voorleesboek begrijpt. Verhaalbegrip verwijst naar het vermogen om de structuur, inhoud en betekenis van een verhaal te begrijpen.

Om verhalen te begrijpen, wordt er beroep gedaan op de cognitieve en taalvaardigheden. Verhaalbegrip komt in verschillende vormen voor: prentenboek voorlezen, gesprek tussen ouders, vertellen wat je gedaan hebt op school, ...

In dit boekje beschrijven wij enkele tips en tricks om gericht aan de slag te gaan met het stimuleren van verhaalbegrip bij kleuters.

Voorlezen moet niet altijd in het Nederlands, door anderstalige boeken in de klas aan te brengen en meertalig voor te lezen, sla je een brug tussen thuis en school.

De thuistaal binnenbrengen in de klaspraktijk, biedt vele ontwikkelingskansen, dat blijkt uit verschillende onderzoeken (Delarue, 2018) en (Cummins, s.a.). Positief omgaan met de thuistaal binnen het onderwijs is essentieel voor een optimale verwerving van een tweede taal. Het inzetten van de thuistaal in de schoolcontext verhoogt het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen. Zo heeft het inzetten van de thuistaal ook een positief effect op de leerprestaties van het lerende kind. We moeten kinderen de kans geven om meertaligheid als een 'talent' te ervaren (Gielen & Isci, 2020).

Graag maken we leerkrachten warm om meertaligheid in te zetten als 'talent' in de peuterklas. We willen de thuistaal van kleuters binnenbrengen door middel van meertalige prentenboeken en voorleesmomenten, om zo het verhaalbegrip te stimuleren.

Figuur 1: Kuhpour, s.a.

Tips en tricks

Enkel tips en praktische links om aan de slag te gaan met verhaalbegrip in de klas.

TIP 1: Keuze van een boek

Prentenboeken zijn een krachtig gegeven om verhaalbegrip bij kleuters te stimuleren. Om het verhaalbegrip optimaal te prikkelen is de keuze van een boek zeer belangrijk.

Enkele tips om een goed boek te kiezen:

- Kies een boek dat aansluit bij de belevingswereld van de kinderen.
- Zoek een boek waarin kleuters zich kunnen herkennen. Maak geen stereotiepe keuzes.
- Zoek een boek dat iets extra bevat zoals: humor, spanning, fantasie, ...
- Een goed boek beschikt over een duidelijke structuur en een goede verhaallijn.
- Kies een boek dat interactie en denkvragen stimuleert.
- Een goed boek is een boek dat een rijke tekst bevat.
- Een goed boek beschikt over duidelijke illustraties die herkenbaar zijn.

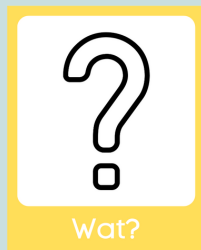

TIP 2: Gebruik de wie-wat-waar symbolen.

Voor jonge kleuters is het niet altijd gemakkelijk om bepaalde componenten uit een verhaal te filteren. Via de wie, wat, waar methode leren de jongste kleuters zich focussen op deze 3 elementen in het verhaal. Werk je met oudste kleuters? Dan kan je de kaarten uitbreiden met 'waarom, wanneer en hoe'. Door deze meermaals aan te bieden, zal het bewust luisteren worden opgebouwd. Hoe pak ik deze methode nu aan in de klas?

Voor je start met het lezen van een verhaal, haal je de onderstaande symbolen erbij. Als leerkracht bepaal je zelf hoeveel symbolen je toont aan jouw kleuters. Vermeld dat ze goed moeten opletten op wie er allemaal in het verhaal voorkomt, waar het zich afspeelt en wat er gebeurt. Toon hierbij duidelijk de symbolen en hang ze op een plaats die zichtbaar is voor de kleuters. Bij de besprekingsfase kan men als leerkracht vragen stellen aan de kleuters met behulp van de kaartjes (Teunisse, 2020).

- Jongste kleuters -

- Oudste kleuters -

TIP 3: Digitale prentenboeken.

Uit onderzoek (Verhallen et al. 2004) blijkt dat het gebruik van digitale en geanimeerde prentenboeken effectief taalwinst oplevert bij anderstalige kinderen.

De visuele aantrekkingskracht van digitale verhalen kan bijdragen aan de ontwikkeling van opkomende geletterdheidsvaardigheden, zoals zich bewust zijn van geschreven tekst en woordenschatverwerving.

(Verhallen et al. 2004).

1. Je gaat als eerste **op zoek** naar een **goed digitaal prentenboek**. Daarna ga je maximaal **5 woorden selecteren** die **belangrijk** zijn voor het **verhaalbegrip**.
2. Nadien ga je het **prentenboek introduceren** in je klas, je overloopt in het algemeen het boek.
3. Daarnaast **bied** je het **digitale prentenboek individueel aan**. Voor goede resultaten zouden de kleuters het boek minstens 3x moeten bekijken.
4. Nadien ga je **samen** met de hele groep het **prentenboek bekijken** in de kring **en er vragen over stellen**.
5. Als laatste **bied** je het **digitale prentenboek** nog eens **aan** voor **kinderen die nog moeite hebben** met het verhaal (Nelemans, 2021).

Scan de QR-code en laat je inspireren door het digitale verhaal.

Figuur 2: Cogneau, 2019

TIP 4: Luisterboeken.

Op de onderstaande website vind je een rijk aanbod ingesproken prentenboeken terug. Deze prentenboeken zijn ingesproken in verschillende talen, zoals Oekraïens, Frans, Portugees, Hebreeuws, Berbers, ...

Je kan de luisterboeken aanbrengen voor- en nadat je het verhaal in het Nederlands hebt verteld. Het beluisterde verhaal kan ook worden verteld samen met de prenten van het boek. De geluidfragmenten kunnen ook worden aangeboden in een luister- of leeshoek.

**Prentenboeken in
alle talen**

Scan de QR-code en
laat je inspireren door
de luisterverhalen.

Figuur 3: Prentenboeken in alle talen, 2023

TIP 5: Tekstloze prentenboeken.

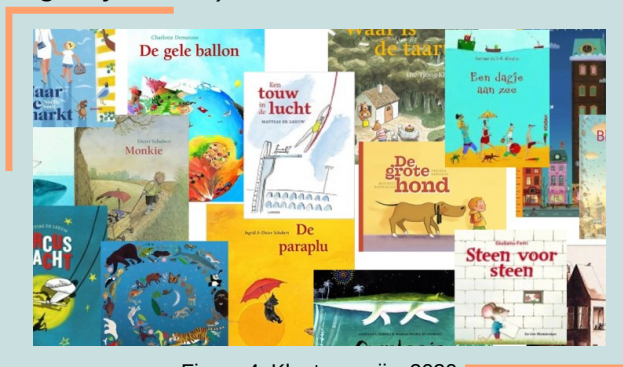
Tekstloze prentenboeken zijn boeken zonder geschreven tekst, waarbij het verhaal uitsluitend wordt verteld aan de hand van afbeeldingen. Ze zijn bedoeld om kinderen te stimuleren hun eigen verhaal te verzinnen bij de afbeeldingen en zo hun verbeeldingskracht en taalvaardigheid te ontwikkelen.

Ze bieden ook een geweldige gelegenheid voor leerkracht-kind interactie, waarbij leerkrachten de kinderen kunnen helpen het verhaal te bedenken en uit te breiden op basis van wat ze zien in de afbeeldingen.

Bovendien zijn tekstloze prentenboeken ook geschikt voor kinderen die moeite hebben om naar een woordelijk verhaal te luisteren. Ze kunnen de afbeeldingen gebruiken om het verhaal te begrijpen en zo hun begrip van de taal te verbeteren.

Enkele tips bij het vertellen van een tekstloos verhaal:

- Verken met de kleuters de cover van het boek en bespreek de kenmerken.
- Vertel het verhaal rustig en laat ruimte voor reactie van de kleuters.
- Stel stimulerende denkvragen en speel hier krachtig op in.
- Laat kinderen de afbeeldingen grondig bestuderen.
- Stimuleer het uitwisselen van meningen en ervaringen (Kleutergewijs, 2020).

Figuur 4: Kleutergewijs, 2020

TIP 7: Pre-teaching.

Sommige kinderen hebben soms nood aan extra ondersteuning bij het begrijpen van boeken. Je kan gebruik maken van pre-teaching waardoor je deze kinderen een voorbereiding geeft op het verhaal. De kinderen ontwikkelen een betere voorkennis voor wanneer het verhaal effectief gelezen wordt. Op welke manieren kan je aan pre-teaching doen? Taelman (2019) zegt hierover het volgende:

1. **Pre-teaching door herinneringen op te halen en deze te verbinden met nieuwe wereldkennis:** nieuwe wereldkennis verbinden met ervaringen van kleuters.
2. **Pre-teaching door samen alvast enkele prenten te ontcijferen:** samen met de kinderen de prenten goed bekijken en verwoorden wat ze allemaal zien.
3. **Pre-teaching door eerst een ander boek of meerdere andere boeken te lezen:** eenvoudiger boek in het thema voorlezen en nadien overschakelen naar het boek dat centraal staat in het thema.
4. **Pre-teaching door het voorleesmoment te plannen na rijke ervaringen in en rond het thema:** op voorhand ervaringen inplannen die helpen om het verhaal te begrijpen zodat je hiernaar kan teruggrijpen als je het boek voorleest (Taelman, 2019).

TIP 8: Hardop denkend voorlezen.

Begrijpend luisteren is een vorm van actief luisteren. Je geeft een betekenis aan een verhaal. Kinderen kunnen op deze manier een mentaal plaatje maken van de inhoud van het verhaal of de tekst. Hierdoor kunnen kinderen doelgericht luisteren, waardoor ze later succesvol begrijpend kunnen lezen. Je maakt hen vertrouwd met tekst en leert ze strategieën aan om te luisteren. Je kan op verschillende manieren het begrijpend luisteren begeleiden. In onderstaande vragenkaarten vind je enkele voorbeelden (de Vries, s.a.).

Bij hardop denkend voorlezen, verwoord je als voorlezer je gedachten of denkstappen bij een gebeurtenis in het verhaal. Ook kan je de kern op het einde van het verhaal samenvatten in eigen woorden (Groenewegen, 2021).

Dit kan gaan over gevoelens en gedachtes van personages, gebeurtenissen in het verhaal, waar een verhaal zich afspeelt, wie er allemaal voorkomt, waarom iets gebeurt, ...

Begrijpend luisteren: vragen stellen		Begrijpend luisteren: hardop denken	
Creëren <i>bedenk maak onderzoek vind uit</i>	Kun je iets bedenken om...? Zie jij een oplossing voor...? Als jij dat zou kunnen... hoe zou jij dan...? Bedenk eens een manier om...?	Creëren <i>bedenk maak onderzoek vind uit</i>	Ik kan wel iets bedenken om... Ik denk dat een oplossing zou zijn... Als ik dat... zou kunnen... dan zou ik...
Evalueren <i>beoordeel waardeer beslis adviseer</i>	Is er een betere manier om...? Wat zou jij hebben gedaan...? Vind je... goed of fout? Gelof jij...? Hoe zou de hoofdpersoon zich voelen...?	Evalueren <i>beoordeel waardeer beslis adviseer</i>	Ik denk dat het beter zou zijn om... Ik vind dat fout/goed omdat... Ik geloof dat... Ik vind dat... verrietig / boos /... kijk... Ik denk dat de hoofdpersoon zich zo voelt omdat...
Analyseren <i>vergelijk orden classificeer verbind leid af</i>	Welke gebeurtenissen kunnen niet gebeurd zijn? Als dat gebeurd zou zijn, hoe zou het er dan hebben uitgezien...? Waar liep het verhaal ineens anders? Waarom gebeurde...?	Analyseren <i>vergelijk orden classificeer verbind leid af</i>	Ik denk dat dat niet kan gebeuren want... Dit stukje is anders dan... Dit lijkt op... Daar loopt het verhaal ineens anders, ik denk dat... Er staat niet dat... maar volgens mij...
Toepassen <i>pas toe los op verander onderzoek demonstreer</i>	Wat zou jij doen om...? Hoe kan het probleem opgelost worden...? Heb jij wel eens hetzelfde meegemaakt...? Hoe zou jij je voelen als...? Waarom is... belangrijk?	Toepassen <i>pas toe los op verander onderzoek demonstreer</i>	Als het mij zou gebeuren zou ik... Ik doe dat ook wel eens... Als ik dit lees zie ik voor me... Waarom is dat belangrijk, ik denk dat...
Begrijpen <i>omschrijf vat samen leg uit voorspel bespreek</i>	Wat zou er nu gaan gebeuren...? Wat is het belangrijkste...? Kun jij in je eigen woorden vertellen...? Wie denk je dat...? Welke verschillen zijn er tussen...?	Begrijpen <i>omschrijf vat samen leg uit voorspel bespreek</i>	Wat zou er nu gaan gebeuren? Ik denk dat... Als ik naar het plaatje kijk denk ik... Ik denk dat het belangrijkste is... Welke zou de grootste / sterkste /... zijn, ik denk... Ik voorspel dat...
Onthouden <i>vertel na onthoud herinner herken</i>	Hoe vaak...? Wie was het die...? Welke...? Waar...? Wanneer...?	Onthouden <i>vertel na onthoud herinner herken</i>	Als ik naar het plaatje kijk zie ik... Ik kan vertellen waar / wanneer / wie / welke... Op de voorkant van het boek zie ik... Eerst gebeurde dat en toen...

Figuur 6: de Vries, s.a.

TIP 9: Geef verhalen mee naar huis.

Het idee is om ouders een anderstalige versie van het voorleesverhaal mee te geven. Thuis wordt het verhaal herhaald of aangebracht als een pre-teaching. Ouders kunnen het verhaal thuis voorlezen in de moedertaal, zo is het kind beter voorbereid op het voorleesmoment in de klas. Als er geen versie van het voorleesboek beschikbaar is in de thuistaal van het kind, dan kan je gratis de vertaalapp **Say Hi!** gebruiken om een stuk tekst te vertalen. Met deze app kan je teksten vertalen door er een foto van te maken (Smits & Vanantwerpen, s.a.).

Je kan verhalen meegeven in de vorm van een verteltas. Deze tas is verrijkt met een prentenboek, een activiteit in hetzelfde thema, materialen waarmee het verhaal kan worden naverteld en QR-codes van digitale prentenboeken in verschillende talen.

Digitale verhalen zijn ook zeker een aanrader.

Via de QR-code hieronder, vind je het digitaal verhaal van Rupsje Nooitgenoeg. Dit verhaal is beschikbaar in veel verschillende talen.

Nederlands

Figuur 7: Illuminated Films, 2017

Turks

Figuur 8: özkan, 2021

Arabisch

Figuur 9: NimNim Arabic learning for kids, 2021

TIP 10: Organiseer een meertalig voorleesmoment.

Meertalig voorlezen is niet altijd even simpel, maar het brengt veel kansen met zich mee. Zo sla je met meertalig voorlezen een brug tussen het Nederlands en de thuistaal van de kinderen in je klas, heeft het een positief effect op de leerprestaties, het welbevinden en de betrokkenheid. Maar hoe moet je dit dan doen? StudioSesam (s.a.) geeft het volgende stappenplan weer:

1. **Zoek anderstalige voorlezers:** kies voor 2 voorlezers zodat je kan voorlezen in het Nederlands en in de andere taal, geef eventueel het boek op voorhand al mee zodat de anderstalige voorlezer zich kan voorbereiden
2. **Kies een taal:** pols bij de ouders welke talen er thuis gesproken worden, kies dan een taal. Lees steeds één pagina in het Nederlands en daarna één pagina in de gekozen taal.
3. **Kies een boek:** kies een verhaal dat gemakkelijk, duidelijk en rechtlijnig is en dat aansluit bij de leefwereld van de kinderen. Zorg voor een kort verhaal met herkenbare prenten.
4. **Kleed je voorleesuur in:** je kan kiezen voor een introductie voor het verhaal en een verwerkingsactiviteit na het verhaal, zo leren de kleuters op een interactieve manier woorden in een andere taal.
5. **De grote voorleesdag zelf:** stel de voorlezers voor aan de kinderen en leg duidelijk uit wat ze komen doen. Nadien kan je de voorlezers bedanken en vragen aan de kinderen en de voorlezers wat ze ervan vonden.

Figuur 10: Kleutergewijs, 2020

Smaakt dit naar meer? Dit zijn nog enkele interessante websites!

- www.jeugdbieb.nl
- Salim & Suzanne
- www.studiosesam.be
- www.lappabooks.nl
- www.fundels.com
- www.foyer.be

Veel tips! Ga op zoek wat voor jou als leerkracht, in jouw klas haalbaar is. We hopen in ieder geval dat we onze voorleeskriebels aan jullie hebben kunnen doorgeven!

Literatuurlijst

Ali , Yusuf and Nimnim Arabic learning for kids. (2021, 21 juni). The Very Hungry Caterpillar In Arabic !! [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=IZ7JskZpE7Q>.

Bernardon, M-S. (2023, april). Afbeelding verteltafel.

Cogneau, H. (2019). Kleine muis zoekt een huis [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=sKI0xi57I7g>

de Vries, I. d. (s.a). *Begrijpend luisteren: vragen stellen*. Geraadpleegd op 15 april 2023 via <http://54.93.33.118/blsite/wp-content/uploads/2015/02/Vragenkaart.begrijpend.luisteren.pdf>

Nelemans, S. (2021). *Werken aan taal met digitale prentenboeken* [Blog]. Geraadpleegd op 11 april 2023 via <https://earlyyearsblog.nl/2021/03/05/werken-aan-taal-met-digitale-prentenboeken/>

Sierens, S. & Detollenaere, K. (2020, 19 november). *De weg naar meertalig voorlezen: drie drempels overwonnen!* [Blog]. Geraadpleegd op 11 april 2023 via <https://kleutergewijs.wordpress.com/2020/11/18/de-weg-naar-meertalig-voorlezen-drie-drempels-overwonnen/>

Geenens, G. (2008). *Werkvormen binnen mondelinge vaardigheden, vertrekkend vanuit prentenboeken* [Brochure]. 22ste Conferentie het Schoolvak Nederlands. Geraadpleegd op 18 januari 2023 via <https://hsnbundels.taalunie.org/bijdrage/2008-werkvormen-binnen-mondelinge-vaardigheden-vertrekkend-vanuit-prentenboeken/>

Groenewegen, I. (2021). *Een prentenboek centraal: Investeren in begrijpend luisteren*, 2021(2), pp.6-9. Geraadpleegd op 15 april 2023

via <https://bestanden.cedgroep.nl/production/Investeren-in-begrijpend-luisteren.pdf>

Illuminated Films. (2017, 25 augustus). Rupsje Nooitgenoeg [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=G_FrSlruAtE

Kuhpour, N. (s.a.). *Enspired.net* [Website]. Geraadpleegd op 5 juni 2023 via

<https://www.enspired.net/en/news-and-events/multilingualism-story-many-people>

Leesbevorderingen in de klas. (2016). *Leesbevorderingen in de klas.nl* [Website]. Geraadpleegd op 5 juni 2023 via

<https://leesbevorderingindeklas.nl/algemeen/boek-kiezen/#:~:text=Het%20boek%20moet%20het%20kind,of%20het%20vermijden%20van%20problemen>

Ömer Özkan. (2021, 17 augustus). Aç Tırtıl (The Very Hungry Caterpillar) - Eric Carle. Çocuk kitabı. #çocukkitabı [Video].

YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=FXmWbzxAAsk>

Peters, L. (2021). *Taalverwerving en meertalige taalverwerving, Talen die de school inkomen* (2de editie, pp.92-105). Uitgeverij Lannoo Campus: Leuven

Prentenboeken in alle talen. (2023). *Prentenboeken in alle talen.nl* [Website]. Geraadpleegd

op 15 april 2023, van

<https://prentenboekeninalletalen.nl/boeken/>

Smits, E., & Vanantwerpen, E. (s.a.). *10 tips rond werken met boeken in de thuistaal van je leerlingen*. Geraadpleegd op 15 april 2023 via

<https://www.arts.kuleuven.be/cto/materialen/nieuwkomers/tools-en-tips/cto-tips-voor-anderstalige-nieuwkomers/aan-de-slag-met-boeken.pdf>

Studio Sesam (2023). *Studiosesam.be* [Website].

Geraadpleegd op 15 april 2023 via

<https://studiosesam.be/>

Taelman, H. (2019, 22 mei). *Vijf alternatieve vormen van preteaching* [Blog]. Geraadpleegd op 11 april 2023 via

<https://kleutergewijs.wordpress.com/2019/05/22/5-alternatieve-vormen-van-preteaching/>

Teunisse, M. (2020, 8 januari). *Digitaalspeciaal.nl* [Website].

Geraadpleegd op 15 april 2023 via

<https://www.digitaalspeciaal.nl/begrijpend-luisteren-bij-kleuters/>

Verhallen, M. J., Bus, A. G., & De Jong, M. T. (2004).

Elektronische boeken in de vroegschoolse educatie [Website].

Geraadpleegd op 18 januari 2023 via <https://www.lezen.nl/wp-content/uploads/2021/01/Elektronische-boeken-in-de-vroegschoolse-educatie.pdf>